גליון מס' 3988
19/2/2009

מה בגליון?

מידע בלעדי

מכרזים

תוצאות מכרזים

הזדמנויות עסקיות מהעולם

עורכת: אילת אלוני-כהן 03-5635069

מחלקת שירות לקוחות: סימה אסביה 03-5635073

מחלקת מכירות: 03-5635000

מען: דרך פתח תקוה 96-98 תל אביב 67138

פקס: 03-5635075

אי ידיעת דיני ההגבלים העסקיים אינה פוטרת מאחריות

ראובן רכש חברה. כל בדיקותיו ביחס לחברה העידו על קיומה של עסקה מצוינת. ימים ספורים לאחר כניסתו לחברה גילה כי עובר לרכישה, בוצעו בחברה עבירות על דיני ההגבלים העסקיים כגון: החברה הייתה צד להסדר כובל ובמקרים מסוימים בכירים בחברה אף חילקו את השוק בין פעילותה של החברה לבין אחרים. ראובן פיטר את המעורבים והורה לחדול מביצוע עבירות כגון אלו. ראובן אף הגדיל ודרש מכל העובדים כי יקבלו אישורו לכל סטיה מהנהלים החדשים. האם מעשים אלו של ראובן יש בהם כדי לפטור אותו ואת החברה שרכש מאחריות?

סעיף 48 לחוק ההגבלים העסקיים אשר כותרתו "אחריות של חבר בני אדם" קובע, כי בכל מקרה בו נעברה עבירה בידי חבר בני אדם, יואשם בעבירה כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה מנהל פעיל או עובד מנהלי בכיר האחראי לאותו תחום, **גם אם עבירות אלו נעברו שלא בידיעתו**.

הוראת הסעיף היא ברורה, אם יבוצעו עבירות בתאגיד המנוהל על ידי מנהל כלשהו עשוי אותו מנהל להימצא אחראי לביצוען, הוראה זו תכליתה למנוע 'עצימת עיניים' של מנהלים וניתן יהא להסיר את האחריות מהמנהל רק במקרה בו יוכח על ידי המנהל כי לא היה מנהל פעיל או רק במקרה בו יוכיח המנהל, כי **העבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט כל אמצעים סבירים להבטחת שמירתו של חוק ההגבלים העסקיים**. כלומר, חייב המנהל, כתנאי להסרת האחריות להוכיח: (א) שלא ידע, וגם (ב) שנקט אמצעים סבירים למניעת ביצועה של העבירה. אם יוכיח שניים אלו, תוסר אחריותו.

בפסיקת בתי המשפט הורשעו זה מכבר[1] מנהלי חברות וחברות בעבירות על חוק ההגבלים העסקיים (קרטל, תיאום מחירים ועוד) וזאת למרות שמנהלי החברות טענו כי לא ידעו על כי בוצעו עבירות בחברות אשר נוהלו על ידם. כל טענות המנהלים על כך שלא ידעו על כך שמתבצעות בחברות אותן ניהלו עבירות כאמור נדחו בידי בתי המשפט ונטען. עוד נטען, כי ככל שבוצעו עבירות שכאלו הרי שהדבר היה טרם כניסתם לתפקיד. גם טענות אלו נדחו אף כאשר הוספה לכך טענה לפיה לאחר שנודע להם על ביצוע העבירות פעלו להפסקת ביצוען (לא נטען כי המעורבים פוטרו למשל אך לדעתנו גם טענה שכזו לא הייתה מסייעת בידם).

על פי הוראת סעיף 48 לחוק, מנהל המעוניין להוכיח את דרישת הסעיף: כי "העבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט כל אמצעים סבירים להבטחת שמירתו של החוק" ייאלץ להראות שהדברים אכן נכוחים ואין די בטיעון סתמי או באמירות כלשהן. מהם "אמצעים סבירים"? היקף פעילותה של החברה הוא שיגזור את מידת האמצעים. כך למשל, בחברה קטנה ללא עובדים רבים העשויים ליצור מגע עם מתחרים, הדרכת העובדים והסברת החוק כמו גם קבלת עדכונים ויצירת דוחות ומילויים בעניין תספיק. בתאגיד בינוני עד גדול לעומת זאת, נדרש יותר מכך.

לאחרונה הצענו למספר לקוחות של משרדנו לאמץ תכנית אכיפה פנימית לשם הבטחת שמירתו של החוק. אימוץ תכנית אכיפה פנימית בתאגיד - מהלך הנתפס כצעד מבורך על ידי הרשות להגבלים עסקיים - עשויה לאפשר לתאגידים ולמנהלי התאגיד להוכיח כי 'נקטו אמצעים סבירים'. זאת בנוסף לכך, שאמצעי זה עשוי לשפר גם את פעילותה העסקית של החברה, לייעל את שיטת עבודתה ולגרום לחברה להתנהל כחברה תחרותית טובה יותר.

חשוב לציין, כי נושא ההגבלים העסקיים הינו נושא מורכב ביותר ותכנית אכיפה פנימית, על מנת שתהיה אפקטיבית, חייבת להיות תפורה למידות התאגיד ולתכונותיו הייחודיות ולהיות מתוכננת על ידי עורך דין המתמחה בתחום.

***מאת: שלומי תורג'מן, עו"ד**[1]

[1] **הכותב הינו שותף בכיר במשרד אפיק תורג'מן ומתמחה במשפט אזרחי, ניירות ערך, הגבלים עסקיים וחברות, בדגש על סכסוכים בין בעלי מניות וגישור בסכסוכים אלה.** הכותב גם מרצה במכללת שערי משפט בדיני ניירות ערך ובסכסוכים בין בעלי מניות ומרצה בדיני הגבלים עסקיים במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו או יעוץ השקעה ומומלץ להיוועץ בעורך דין וברואה חשבון המתמחה בעסקאות מסוג זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו

מובהר בזאת כי המערכת אינה אחראית, במישרין או בעקיפין, לתוכן הפרסום ו/או לאמיתות מצגיו, לרבות כל מצג שיש בו להעיד על תכונות המפרסם או המוצר או השרות המוצע, והאחריות הבלעדית אפוא לתוכן הפרסום ולכל עניין המשתמע ממנו היא על המפרסמים בלבד.